

SOSYAL GÜVENLİK KURUMU'NUN GENEL SAĞLIK SİGORTASI HARCAMALARININ KAYNAĞI

Onur HAMZAOĞLU*

Öz: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2010 yılından itibaren düzenli olarak yayımlanmakta olan sağlık harcamaları istatistiklerine göre, Türkiye'de devlet tarafından yapılan sağlık harcamalarının kaynakları merkezi devlet, yerel devlet ve sosyal sigorta alt başlıklarından oluşmaktadır. Bununla birlikte, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)'nin Genel Sağlık Sigortası (GSS) fon gelirleri, yalnızca GSS kapsamındaki sağlık harcamalarını gerçekleştirmek amacıyla, çok büyük bir bölümü kişilerden toplanmaktadır. Bu nedenle, SGK tarafından yapılan sağlık harcamalarını, kaynağı ile ilgilenmeden, yalnızca ödemeyi yapanın kamu kuruluşu olması nedeniyle devlet sağlık harcaması başlığında ele almak hatalıdır. Bu makalede, SGK tarafından yayımlanmamasına karşın, ilgili kurumun 2013 yılı Sayıştay Denetleme Raporu'nda yer alan GSS fon geliri ile GSS fon gideri hesapları üzerinden SGK'nin sağlık harcamalarının kaynağının devlet olup olmadığı incelenmiştir.

Anahtar sözcükler: sağlık harcaması, SGK, GSS, sağlık finansmanı

Source of GHI Spending by the SSI

Abstract: According to health spending statistics released regularly by the Turkish Statistical Institute since 2010, the sources of health spending made by the State consist of sub-headings AS central government, local governments and social security. Along with this, General Health Insurance (GHI) funds of the Social Security Agency (SSI) are collected largely from individual persons for the purpose of health spending under the GHI only. It is therefore incorrect to classify health spending made by the SSI as state spending only on the basis of the fact that it is a public agency without taking its source into account. The present article examines whether the source of SSI's health spending is the state or not on the basis of GHI fund revenue and GHI fund expenses which are not released by the agency concerned but available in the Court of Accounts Auditing Report 2013.

Key words: health spending, Social Security Institution, General Health Insurance, health financing

Türkiye'de sağlık hizmetlerinin finansmanında AKP'den önce, genel bütçe ve kamu sağlık sigortası modeli hâkimken, 1 Ekim 2008 tarihinden itibaren, Genel Sağlık Sigortası (GSS) adı altında "Neoliberal Kamu Sağlık Sigortacılığı" modeline geçilmiştir. Bu model başlatıldığından beri, her bir yurttaş, kamu sağlık sigortası kapsamında olabilmek için ödediği vergiler dışında, düzenli olarak "sağlık sigortası primi" ile sağlık sigortası kapsamında hak olarak tanımlanan hizmetleri kullanabilmek için de her seferinde (reçete, muayene, ilaç vb.) katılım payları ödemek zorunda bırakılmıştır.

"SGK'nin GSS harcamalarının kaynağı nedir?" sorusuna doğru yanıt verebilmek için, ilgili mevzuatın hükümleri kapsamında ve verilere dayalı olarak, bilimsel bilgidен kaynağını alan yanıtın üretilebilmesi gerekir. Bilindiği gibi, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından, 2010 yılından itibaren, "Sağlık Harcamaları İstatistikleri" adıyla, 2012 yılı dışında, her yıl yayımlanmakta olan verilerde, genel devlet sağlık harcamaları kalemi; a) "merkezi devlet" (genel

ve özel bütçeli kuruluşların sağlık harcamaları), b) "yerel devlet" (belediyeler, il özel idareleri vb. sağlık harcamaları) ve c) "sosyal güvenlik" (SGK sağlık harcamaları) sağlık harcamaları alt kalemlerinden oluşmaktadır (TÜİK 2010).

TÜİK tarafından yayımlanan verilere göre, genel devlet sağlık harcamaları içindeki SGK tarafından yapılmakta olan sağlık harcamalarının payı 2002 yılında %53 iken, AKP hükümetleriyle birlikte, 2003 yılında %62'ye, 2006 yılında %66'ya ve 2013 yılında da en yüksek düzeye, %74'e ulaşmıştır. Bu pay, sonraki yıllarda %70'ler seviyesine oturmuş ve bunun altına düşürülmemiştir (Tablo 1). Bu bilgilere göre, genel devlet tarafından yapılan 1000 TL'lik sağlık harcamasının 2002 yılında 534 TL'si, 2013 yılında 739 TL'si, 2018 yılında da 705 TL'si SGK tarafından gerçekleştirilmiştir. 2002 ile 2018 yılları arasındaki artış, %32'nin üzerindedir (TÜİK, 2010-2019). Bu nedenle, SGK sağlık harcamalarının kaynağının ortaya konması, toplumun sağlık hakkı tartışmalarında önem taşımaktadır.

*Prof. Dr., Kocaeli Dayanışma Akademisi (KODA) (ORCID No: 0000-0003-2259-5183)

Geliş Tarihi / Received : 03.02.2020

Kabul Tarihi / Accepted : 20.02.2020

Tablo 1. SGK cari sağlık harcamalarının genel devlet (merkezi devlet, yerel devlet ve SGK) cari sağlık harcamaları içindeki payı (%)

Yıllar	SGK Payı
2002	53.38
2003	62.06
2004	63.43
2005	59.64
2006	60.50
2007	58.78
2008	63.23
2009	61.50
2010	65.48
2011	64.83
2012	73.05
2013	73.87
2014	72.58
2015	72.02
2016	71.28
2017	71.60
2018	70.53

Kaynak: TÜİK Haber Bülteni, Sağlık Harcama İstatistikleri, 2004-2007. Sayı: 29, 22 Şubat 2010. TÜİK Haber Bülteni, Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2013. Sayı: 16161, 05 Kasım 2014. TÜİK Haber Bülteni, Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2014. Sayı: 18853, 25 Kasım 2015. TÜİK Haber Bülteni, Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2015. Sayı: 21527, 05 Kasım 2016. TÜİK Haber Bülteni, Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2016. Sayı: 24574, 06 Kasım 2017. TÜİK Haber Bülteni, Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2017. Sayı: 27621, 15 Kasım 2018. TÜİK Haber Bülteni, Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2018. Sayı: 30624, 12 Kasım 2019 verilerinden hesaplanmıştır

Bilindiği gibi, SGK, 20 Mayıs 2006 tarihinde yürürlüğe giren 5502 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Yasası ile o tarihte var olan üç kamu sosyal güvenlik kurumunun (Sosyal Sigortalar Kurumu-SSK, Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu-BAĞ-KUR, Emekli Sandığı-ES) birleştirilmesiyle kurulmuştur (**RG, 2006a**). TBMM'de SGK yasasıyla eş zamanlı olarak kabul edilmesine karşın, hazırlıkların tamamlanamaması gerekçe gösterilerek, yürürlüğe girişi üç kez ertelendikten sonra, 1 Ekim 2008 tarihinde uygulamaya giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası'yla GSS kurulmuş ve bu sigortanın yürütülmesiyle SGK yetkili kılınmıştır (**RG, 2006b**). SGK böylece diğer sigorta (yaşlılık, malüllük, analık vb.) primlerinin yanı sıra, GSS fon gelirlerini toplama ve hak sahiplerinin GSS kapsamındaki sağlık hizmet giderlerinin karşılanmasıyla da yetkilendirilmiştir.

SGK, gerek elektronik ortamda, gerekse basılı olarak yayımladığı istatistik bülteni, istatistik yıllığı, çalışma raporu vb. yayınlarında, "mali bilanço" başlığı altında harcamalarını her bir sigorta kolu başlığında yayımlamaktadır. Öyle ki sağlık harcamalarını da tedavi ve ilaç giderleri ana başlıklarının yanı

sıra, tedavi harcamalarını dört alt başlıkta; devlet üçüncü basamak hastane, devlet ikinci basamak hastane, üniversite hastanesi ve özel ikinci basamak hastane gruplarına göre dağılımlarını da içerecek biçimde ayrıntılı olarak paylaşmaktadır. Buna karşın, SGK, prim gelirlerini, toplu olarak mali bilanço'ya yansıttığından, yayınlarında GSS fon gelirlerinin her bir yıl için ne miktarda olduğuna ilişkin herhangi bir bilgiye ulaşılamamaktadır (**SGK, 2020a; SGK, 2020b; SGK, 2020d**). Bu nedenle, toplanan GSS fon gelirleriyle sağlık harcamalarının ne kadarının karşılanabildiği, özel bir hizmet alanı için başta kişiler tarafından ödenmekte olan GSS prim geliri, SGK'nin GSS giderlerini karşılayıp karşılamadığı, karşıladıysa ne kadarını karşıladığı ya da gelirin harcamalardan daha fazla olup olmadığı bilinmemektedir.

Böyle bir eksiklik, bugüne kadar, kamuoyunda ilk ve tek defa, Ağustos 2014 tarihli "Sosyal Güvenlik Kurumu 2013 Yılı Sayıştay Denetim Raporu" üzerinden, SGK'nin 2013 yılı GSS fon gelir ve giderlerinde giderilmiştir. Rapor ayrıntılı olarak incelediğinde, SGK'ye ait GSS fon giderlerinin (genel olarak sağlık harcamalarının) miktarının, GSS fon gelirlerinin miktarından daha küçük olduğu, dolayısıyla, 2013

yılındaki SGK sağlık harcamalarının tamamının kaynağının toplanan primler, başka bir ifadeyle, GSS fon gelirleri olduğu anlaşılmaktadır.

Bilindiği gibi, 5502 sayılı Yasa'nın 37. maddesi, "**Sosyal sigorta fonu, genel sağlık sigortası fonu ile hiçbir şekilde birleştirilemez ve fonlar arasında kaynak aktarılamaz.**" biçiminde düzenlenmiştir. Yasa'nın bu hükmüne göre, prim dâhil her türden

(katkı payı, devlet katkısı vb.) GSS gelirin GSS fonunda, sosyal sigorta fonu gelirlerinden ayrı olarak izleneceği hüküm altına alınmıştır. Diğer yandan, 5510 sayılı Yasa'nın 74. maddesinde "**Genel sağlık sigortası prim gelirleri; yönetim giderleri, genel sağlık sigortasından sağlanan sağlık hizmetleri ve diğer haklar dışında başka bir amaçla kullanılmaz.**" hükmüne yer verilmiştir. Bununla birlikte, SGK tarafından 2007'den 2017 yılına kadar yayımlanmış

Tablo 2. SGK'nin 2013 yılı GSS fon gelirleri

Bütçe Gelir Kodu	Açıklama	Tutar
800.02.02.01.01	4-1/a GSS Prim Geliri	26.409.686.882,21
800.02.02.01.02	4-1/b GSS Prim Geliri	2.586.643.449,01
800.02.02.01.03	4-1/c GSS Prim Geliri	9.463.867.965,92
800.02.02.01.04	GSS Primi Devletçe Ödenenler	8.821.504.886,08
800.02.02.01.05	GSS Primini Kendisi Ödeyenler	392.039.805,12
800.02.05.01.02	GSS Devlet Katkısı	10.700.051.115,13
800.05.02.09.01	Katılım Payları	2.726.349.444,09
810	Ret ve İadeler	-680.394.685,28
	Toplam	59.879.748.862,28

Kaynak: Sayıştay (2014), Sosyal Güvenlik Kurumu 2013 Yılı Sayıştay Denetim Raporu

Tablo 3. SGK'nin 2013 yılı GSS fon giderleri

Bütçe Gider Kodu	Açıklama	Tutar
830.05.06.20	Emeklilere ve Diğer Hak Sahiplerinin Tedavi ve Sağlık Malzeme Giderleri	31.021.483.734,97
830.05.06.21	Emeklilere ve Diğer Hak Sahiplerinin İlaç Giderleri	926.198.444,02
830.05.06.22	Sosyal Güvenliği Olanların Tedavi ve Sağlık Malzeme Giderleri	6.433.868,65
830.05.06.23	Sosyal Güvenliği Olanların İlaç Giderleri	15.093.781.147,84
	Toplam	47.047.897.195,48

Kaynak: Sayıştay (2014), Sosyal Güvenlik Kurumu 2013 Yılı Sayıştay Denetim Raporu

olan 11 çalışma raporu/istatistik yıllığının hiçbirinde GSS prim geliri, alacaklar vb. ile ilgili herhangi bir bilgiye yer verilmemiş, mali bilançolarında GSS prim gelirleri diğer sigorta kollarına ait prim gelirlerinin içinde, "Prim Gelirleri" başlığı içinde, örtük olarak yer almıştır. Bu durum, gerek 5510 sayılı Yasa'nın 74. maddesi, gerekse de 5502 sayılı Yasa'nın 37. maddesi uyarınca; GSS

prim gelirlerinin ayrı bir fonda toplanması ve bu fondan yalnızca GSS'den sağlanan sağlık hizmetleri ve diğer haklara ilişkin giderlerin yapılması hükümlerine aykırı bir uygulamanın olma olasılığının önemli bir kanıtıdır. Öte yandan, bu durum, GSS prim gelirleri ile giderlerinin izlemesini ve karşılaştırma yapılmasını da olanaksız kılmaktadır.

Tablo 4. SGK'nin 2013 yılı GSS fon gelir-gider dengesi

Toplam GSS Fon Geliri	59.879.748.862,28
Toplam GSS Fon Gideri	47.047.897.195,48
GSS Fon Varlığı (olması gereken)	12.831.851.666,80

Kaynak: Sayıştay (2014), Sosyal Güvenlik Kurumu 2013 Yılı Sayıştay Denetim Raporu

Söz konusu sınırlılık, kamu kurumlarının mali denetiminden sorumlu Sayıştay için de söz konusu olmuştur. Sayıştay, SGK'nin 2013 yılı mali denetim raporunu hazırlarken, GSS prim gelirleri, GSS prim alacakları vb. konularda açık veriye ulaşamadığı için resmi yazı ile bunları talep etmiş ve bunun üzerine SGK'nin tamamlamak zorunda kaldığı eksik bilgilere, Sayıştay

tarafından "SGK 2013 Yılı Denetim Raporu"nda yer verilmiştir. Söz konusu raporda yer verilen ve kamuoyuyla ilk defa paylaşılan bilgiler (**Sayıştay, 2014**); Tablo 2'de GSS fon gelirleri, Tablo 3'de GSS fon giderleri, Tablo 4'de ise GSS fon gelir-gider dengesi başlıklarında gösterilmiştir. Buna göre, 2013 yılında GSS fon geliri, GSS fon giderinden 12 milyar 831 milyon 851 bin TL,

başka bir ifadeyle, 2013 yılında GSS fon geliri, GSS fon giderinden %27.3 oranında daha fazladır.

Tablo 2'de 800.02.05.01.02 bütçe gelir kodu altında paylaşılan Devlet Katkısı, toplam GSS fon gelirinin dışında tutulduğunda, 2013 yılı GSS fon gelir-gider dengesi 2 milyar 131 milyon 800 bin TL fazla vermektedir. Özetle, GSS prim gelirleriyle katkı payı (reçete, muayene, ilaç vb.) adı altında GSS kapsamındaki yurttaşlardan sağlık hizmeti kullanımı için alınan/kesilen paralar, bunların karşılığında sunulan GSS hizmetleri (tedavi, ilaç ve tıbbi malzeme, yolluk) için SGK tarafından yapılan toplam sağlık harcamalarından fazladır. Sonuç olarak, 2013 yılında SGK'nin, devlet katkısı dışında kalan, GSS fon geliri, toplam GSS fon giderinden %4,5'den de daha fazladır.

Sayıştay'ın hakemliğinde, 2013 yılında devlet sağlık harcamaları kapsamında gösterilen "sosyal güvenlik" (SGK) sağlık harcamalarının **temel kaynağı, "merkezi devlet" ve "yerel devlet" başlıklarında yapılan sağlık harcamalarından farklı olarak, devlet değil, toplanan primlerdir.** Başka bir ifadeyle, SGK tarafından yapılan sağlık harcamalarının kaynağı, devletin aldığı vergilerle (büyük çoğunluğu da dolaylı vergiler

yoluyla) oluşturduğu, her türlü harcama yetkisi devlete/hükümete ait olan -içeriği ayrıca özel bir tartışmayı hak eden- genel bütçe değildir. Aksine, özel olarak, GSS hizmetleri için toplanan paralardır. Bu "özel sağlık vergisi" olarak da kabul edilebilir. Bu nedenle, SGK tarafından yapılmış olan sağlık harcamalarına "devlet/kamu sağlık harcamaları" kapsamında yer vermek hatalıdır. Hatta "yanıltıcı"dır. Bu durumun sosyalist ve sosyal demokrat siyasi partiler, sendikalar, demokratik kitle örgütleri, alanın uzmanlarıyla bilim insanları tarafından görülmemesi, anlaşılabilir değildir. Yukarıda paylaşılan bilgi kapsamında, **SGK'nin yaptığı sağlık harcamalarının kaynağı temel olarak toplanan primlerdir. Diğer bir ifadeyle, kişilerin cepleridir.**

SGK'den değişik zamanlarda talep edilmesine karşın, GSS fon gelirleri bilgisine ulaşılamamaktadır. O nedenle, toplanamayan prim borçları vb. bütün sınırlılığı göz önüne alınarak her bir yıl için, TÜİK Sağlık Harcamaları İstatistikleri'nde yer verilen SGK harcamaları üzerinden ve Sayıştay tarafından hazırlanmış olan SGK 2013 yılı denetim raporundaki oranların her bir yıl için geçerli/sabit olduğu kabul edilerek, GSS fon gelirleri tahmin edilmeye çalışılmıştır (Tablo 5).

Tablo 5. TÜİK Sağlık Harcamaları İstatistikleri verilerine göre SGK sağlık harcamaları ve tahmini GSS fon geliri ile sağlık harcaması fazlası (milyon TL)

Yıllar	Sağlık Harcamaları	Tahmini GSS Fon Geliri	Fark/Fazla
2014	50.058	63.724	13.666
2015	54.464	69.333	14.869
2016	62.925	80.104	17.179
2017	72.876	92.771	19.895
2018	84.598	107.693	23.095

Kaynak: TÜİK (2019), Sağlık Harcamaları İstatistikleri 2018 ile Sayıştay (2014), Sosyal Güvenlik Kurumu 2013 Yılı Sayıştay Denetim Raporu verilerinden yararlanılarak hesaplanmıştır

Tablo 5'de yer verilen hesaplama sonuçlarına göre, SGK'nin GSS fon geliri fazlası, 2013 yılında 12,8 milyar TL iken, yıllar itibarıyla düzenli bir biçimde artarak, 2018 yılında tahminen 23,1 milyar TL'ye yükselmiştir. Doğrudan kişilerin maaş ve ücretlerinden kesinti ya da elden ödeme olarak toplanan sağlık sigorta primleriyle sağlık hizmetini kullanırken, katkı payı olarak toplanan bu paralar yalnızca her bir kişi için değil, sağlık alanı için de büyük bir meblağdır.

Resmi Gazete'nin 30995 Mükerrer sayısında, 31 Aralık 2019 tarihinde yayımlanarak uygulamaya giren, 7198 sayılı, "2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu" Ek'inde sunulan verilere göre, Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları'nın 2018 yılı bütçesi (gerçekleşen giderler/harcamalar) toplam 37 milyar

573 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bütçenin 21 milyar 319 milyon TL'si (%57'si) personel giderleri, kalan 16 milyar 254 milyon TL'si (%43'ü) de yatırım ve cari sağlık harcamaları için kullanılmıştır. Tablo 5'in son satırında da paylaşıldığı gibi, aynı yıl için tahmin edilen GSS fon gelir-gider farkı 23 milyar 95 milyon TL'dir. Başka bir ifadeyle, 2018 yılı tahmini GSS fon gelir-gider farkı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşları'nın aynı yıl için gerçekleşen bütçelerinin %61,5'i kadarken, Bakanlık ve Bağlı Kuruluşları'nın yatırım ve cari sağlık harcamaları toplamından da 1,42 kat (%142) daha fazladır. Bir defa daha belirtmekte yarar var; söz konusu karşılaştırma, SGK tarafından 2018 yılında toplanan GSS fon gelirlerinden sağlık harcamaları çıkartıldıktan sonra, yalnızca artı kalan yaklaşık üçte birlik bölümü içindir. Ve sağlık

harcamalarından arta kalan bu kısmın, GSS dışında harcanmaması yasayla hükme bağlanmıştır.

SGK, GSS prim alacaklarını, 4/a kapsamındaki işçilerin GSS primlerini kurum hesabına yatırmakla yükümlü olan bırakın patronlardan tahsil etmeyi, önceki dönemde yeşil kartlılar olarak bilinen ve aylık geliri asgari ücretin üçte birinden daha düşük olanların GSS primlerini devlet adına ödemekle görevlendirilmiş Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler

Bakanlığı'ndan da tahsil etmemekte/edememektedir. Bakanlık, adı geçen sigortalılara ait GSS prim bedelini SGK'ye ödemediği için 31 Aralık 2018 tarihi itibarıyla 7 milyar 56 milyon TL GSS primi borçlusu, SGK de alacaklı durumdadır (**Sayıştay, 2019**).

Makalede paylaşılan bilgiler kapsamında, Tablo 6'da, TÜİK, "Sağlık Harcamaları İstatistikleri" verilerinde; merkezi ve yerel devlet tarafından yapıldığı açıklanan sağlık harcamaları "devlet", sağlık harcaması,

Tablo 6. Yıllara göre devlet ve hanehalkları tarafından yapılan sağlık harcamalarının toplam cari sağlık harcamaları içindeki payı (%)

Yıllar	Devlet*	Hanehalkları**
2002	29.13	70.87
2003	27.02	72.98
2004	26.22	73.78
2005	27.34	72.66
2006	27.20	72.80
2007	28.35	71.65
2008	26.73	73.27
2009	30.99	69.01
2010	26.92	73.08
2011	27.04	72.96
2012	20.54	79.46
2013	20.48	79.52
2014	21.28	78.72
2015	21.86	78.14
2016	22.53	77.47
2017	22.07	77.93
2018	22.80	77.20

*Merkezi ve yerel devlet **Cepten, prim ve katkı payı olarak

Kaynak: TÜİK Haber Bülteni, Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2004-2007. Sayı: 29, 22 Şubat 2010. TÜİK Haber Bülteni, Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2013. Sayı: 16161, 05 Kasım 2014. TÜİK Haber Bülteni, Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2014. Sayı: 18853, 25 Kasım 2015. TÜİK Haber Bülteni, Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2015. Sayı: 21527, 05 Kasım 2016. TÜİK Haber Bülteni, Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2016. Sayı: 24574, 06 Kasım 2017. TÜİK Haber Bülteni, Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2017. Sayı: 27621, 15 Kasım 2018. TÜİK Haber Bülteni, Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2018. Sayı: 30624, 12 Kasım 2019 verilerinden hesaplanmıştır

SGK ile hanehalkları tarafından yapıldığı açıklanan sağlık harcamaları da "hanehalkları" sağlık harcaması olarak gösterilmiştir. Ne var ki böyle bir tanımlamayla bile sağlık harcamalarının gerçek kaynağının sadece bir bölümü görülebilmektedir. Çünkü, SGK, büyük kısmını GSS primi ve katılım payı geliri olarak toplayabildiği GSS fon gelirlerinin tamamının neredeyse üçte birini sağlık hizmetleri için kullanmadığından, bu meblağ doğal olarak SGK sağlık harcamalarına yansımamaktadır. Bu nedenle, gerçekte daha fazla olan hanehalkları sağlık harcamaları daha az miktarda kayıtlara geçebilmektedir. Buna karşın, AKP hükümetleri döneminde artmış olan sağlık hizmeti harcamalarının kaynağının devlet olmadığı, aksine hanehalkları harcaması (kişilerin cepleri) olduğu,

öyle ki son yedi yıldır (2012-2018) toplam cari sağlık harcamalarında devletin payının %23'in altında kaldığı, Tablo 6'da bütün açıklığıyla görülmektedir.

Sonuç olarak, hem ilgili mevzuatın değerlendirilmesi hem de Sayıştay raporunun incelenmesi sonucunda ulaşılan bilgiler ışığında, SGK'nin sağlık harcamalarının "devlet sağlık harcaması" olarak kabul edilmesi doğru bir yaklaşım değildir. Bilimsel bilgiye dayalı bu saptamadan hareketle, SGK tarafından yapılan sağlık harcamalarına "cepten/kişisel sağlık harcamaları" kapsamında yer verilmelidir. Hanehalkları tarafından yapılan cepten sağlık harcamalarının toplam sağlık harcaması içindeki payı hesaplanırken, SGK tarafından yapılan

sağlık harcamaları da dâhil edilmelidir. Söz konusu doğru hesaplama bilgisinin TÜİK vb. kurumlar tarafından kullanılması aşamasına gelene kadar, sosyalist ve sosyal demokrat siyasi partiler, sendikalar, demokratik kitle örgütleri, alanın uzmanları ve bilim insanları bu konuda ısrarlı tutum almalıdır. Ayrıca, Tablo 5'te paylaşılan hesaplamalar da orta yerdeyken, bu ülke yurttaşlarından herhangi birinin GSS kapsamı dışında tutulması kabul edilebilir değildir. Oysa, TÜİK'in Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları 2019'da yer alan bilgilere göre, Türkiye nüfusu, 2019 yılında 83 milyon 154 bin 997 kişi olarak hesaplanmıştır (**TÜİK, 2020**). SGK'nin en son verisi olan Kasım 2019 bilgisine göre, yurttaşlarımızın yalnızca 69 milyon 932 bin 638'i GSS kapsamında olabilmıştır (**SGK, 2020c**). Bir başka ifadeyle, nüfusumuzun %15.9'u yani, 13 milyon 222 bin 359 yurttaşımız GSS kapsamı dışında kalmıştır. Bu tablo, herhangi bir yoruma yer bırakmadan, kapitalist neoliberal sistemin ve ülkemizde onun temsilcisi AKP-MHP iktidarının "her şey paran kadar"; sağlık hizmeti de eğitim de konut da beslenme de paran kadar... gerçekliğinin örneği olarak değerlendirmelidir. Doğru tanımlamanın kullanılması, bu tablonun düzeltilmesi için kapitalizmle mücadele edilmesinin gerekliliği ile eşdeğer tutulmalıdır. Tutulmalıdır ki gerçekler "sislenmesin".

Kaynaklar

- Resmî Gazete**, Sayı: 26173, Tarih: 20.05.2006(a), Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu.
- Resmî Gazete**, Sayı: 26200, Tarih: 16.06.2006(b), Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu.
- Sayıştay** (2014), Sosyal Güvenlik Kurumu 2013 Yılı Sayıştay Denetim Raporu, Ağustos, Ankara.
- Sayıştay** (2019), Sosyal Güvenlik Kurumu 2018 Yılı Sayıştay Denetim Raporu, Eylül, Ankara.
- SGK (2020a)** Aylık İstatistik Bülteni, Sağlık İstatistikleri, Eylül 2019. www.sgk.gov.tr (Ulaşım Tarihi: 4 Ocak 2020)
- SGK (2020b)** Aylık İstatistik Bülteni, Mali İstatistikleri, Ekim 2019. www.sgk.gov.tr (Ulaşım Tarihi: 4 Ocak 2020)
- SGK (2020c)** Aylık İstatistik Bülteni, Sigortalı İstatistikleri, Kasım 2019. www.sgk.gov.tr (Ulaşım Tarihi: 7 Şubat 2020)
- SGK (2020d)** SGK İstatistik Yıllığı 2017. www.sgk.gov.tr (Ulaşım Tarihi: 4 Ocak 2020)
- TÜİK Haber Bülteni** (2010), Sağlık Harcama İstatistikleri, 2004-2007. Sayı: 29, 22 Şubat 2010.
- TÜİK Haber Bülteni** (2014), Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2013. Sayı: 16161, 05 Kasım 2014.
- TÜİK Haber Bülteni** (2015), Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2014. Sayı: 18853, 25 Kasım 2015.
- TÜİK Haber Bülteni** (2016), Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2015. Sayı: 21527, 05 Kasım 2016.
- TÜİK Haber Bülteni** (2017), Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2016. Sayı: 24574, 06 Kasım 2017.
- TÜİK Haber Bülteni** (2018), Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2017. Sayı: 27621, 15 Kasım 2018.
- TÜİK Haber Bülteni** (2019), Sağlık Harcamaları İstatistikleri, 2018. Sayı: 30624, 12 Kasım 2019.
- TÜİK Haber Bülteni** (2020), Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2019. Sayı: 30705, 04 Şubat 2020.